

РОЛЬ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ СПЕЦІАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У ТЕХНІКУМІ

У статті висвітлюється питання процесу інтеграції спеціальних навчальних дисциплін та іноземної мови. Підкреслюється важливість знання іноземної мови у професійному становленні молодого спеціаліста.

Ключові слова: інтеграція, проектна робота, професійне спрямування, ступеневість освіти, освітній рівень, лексична одиниця, самоосвіта.

Стаття раскрывает вопрос процесса интеграции специальных учебных дисциплин и иностранного языка. Подчеркивается важность знаний иностранного языка в профессиональном становлении молодого специалиста.

Ключевые слова: интеграция, проектная работа, профессиональное направление, ступенчатое образование, образовательный уровень, лексическая единица, самообразование.

The article deals with the question of the integration of special study subjects and foreign language knowledge. Knowing foreign language on the professional directed as a young specialist is discussed hereinafter.

Keywords: integration, project work, professional directed, stage education, educational level, lexical unit, self-education.

На сучасному етапі розвитку суспільства, в умовах високої ринкової конкуренції, зростає роль вищої освіти. У високо інформованому світі вища освіта стає не тільки фаховою, але й духовною потребою громадян. В свою чергу вона формується як одна з найголовніших базових цінностей державності, суспільної свідомості та й безперечно національної безпеки. Сучасна система освіти України базується на принципах демократизації та гуманізму, яка по перше, зорієнтована на досягнення сучасного світового рівня, але й разом з тим відродження самобутнього національного характеру, по – друге, докорінне покращення змісту, форм і методів навчання, і по – третє, що є пріоритетним, збільшення інтелектуального потенціалу країни. Вища школа націлена на задоволення освітніх потреб особистості. Звичайно викладач не може знаходитись осторонь цих тенденцій і має бути готовим до сприйняття і засвоєння нових педагогічних технологій та їх безпосереднього застосування та використання у навчально – виховному процесі. Фаховий рівень залежить від уміння правильно визначити та оптимально вдало поєднати всі можливості і переваги сучасних педагогічних новацій. Ефективність процесу навчання великою мірою залежить від чіткої та гнучкої організації навчального процесу, від педагогічної майстерності викладача враховувати реальне засвоєння матеріалу кожним студентом та виявити індивідуальні особливості кожного студента. Освітня політика України має орієнтир на досягнення світових принципів вищої школи, разом з тим не відкида-

ється фактор відродження національного характеру. Все це докорінно покращує зміст, форму і методи навчання. На початку 90-х років спостерігалась тенденція реорганізації великих педагогічних інститутів України в університети. Структура вищої освіти України розбудована відповідно до структури освіти розвинених країн світу, визначеної ООН, ЮНЕСКО та іншими міжнародними організаціями. Вища освіта є складовою системи освіти України, що регулюється Законами України «Про освіту» та «Про вищу освіту», яка забезпечує та надає фундаментальну, професійну та практичну підготовку студентів.

Крім того чи не важливішим досягненням був той факт, що в середині 90-х років було запроваджено ступеневу структуру підготовки фахівців. Ступеневість полягає у здобутті різних освітньо-кваліфікаційних рівнів на відповідних ступенях вищої освіти. Запровадження ступеневої системи освіти фахівців розкриває великі можливості для здобуття освітніх потреб особи, разом з тим забезпечує гнучкість загальноосвітньої, загальнокультурної та перш за все, саме професійної підготовки майбутніх фахівців, що веде в майбутньому до підвищення соціального захисту на ринку праці та інтеграцію в європейському просторі освіти. На сьогоднішній день ступенева система освіти надає можливість в більшому об'ємі задовольнити потреби у висококваліфікованих молодих людях на ринку праці не тільки України, але й світовому. У структурі вищої освіти вищі навчальні заклади I-II рівня акредитації займають проміжне місце:

I-II рівень – технікуми, училища, коледжі;

III-IV рівень – університети, інститути, академії та консерваторії.

В освітньому ланцюжку: «кваліфікований робітник», «молодший спеціаліст», «бакалавр», «спеціаліст», «магістр» – технікуму належить важливе місце. Це щабель до високої академічної освіти.

Отже, у період коли система вітчизняної освіти має наближений напрям до загально-європейських та світових стандартів навчання, технікуми розглядаються як сходинка, або новий етап до одержання вищої освіти. Наш середній спеціальний навчальний заклад, автотранспортний технікум, став невід'ємною складовою частиною вищого навчального закладу – Національного університету водного господарства та природокористування. На думку студентів, вступ до технікуму надає реальну можливість, звичайно, при умові відмінного навчання, продовжити своє подальше навчання у вищому навчальному закладі. ВНЗ сам має можливість відібрати кращих із кращих для подальшого навчання, і разом з тим, підвищити професійний рівень своїх випускників. Саме перехід до ступеневої освіти у підготовці майбутніх спеціалістів поставив перед нашим колективом завдання у більш глибокій інтеграції змісту навчальних дисциплін, та безперечно, до оволодіння сучасними передовими технологіями навчання. Найважливішою особливістю в організації навчально-виховного процесу нашого закладу є те, що за перший рік навчання студенти засвоюють курс повної загальної середньої освіти. Важливо те, що система організації навчання професійного спрямування дуже відмінна від шкільної та є наближеною до вищої школи (сесія, аудиторія, дипломний проект та курсова робота, лекція, пари, заліки). Студенти розраховують на легше навчання, що є не так і в результаті такий підхід до навчання приводить до прогалин у знаннях. [9, с.94] Викладачі опиняються у складній ситуації, щоб зосередити всю свою педагогічну майстерність та професіоналізм для мотивації студентів до навчання, привчити їх до самостійної роботи. Для реалізації самоосвіти студентам надаються всі необ-

хідні можливості. Чисельні навчально-методичні розробки, опорні-конспекти тем, довідкова література, нормативно-правова документація, все це у повному розпорядженні студентів у читальній залі технікуму. Пріоритетним завданням освіти є – підготовка молоді до самостійного життя, яке б відповідало б його інтересам та світовим тенденціям. Зі змінами в суспільно-економічному житті нашої країни, зростає і рівень життя, зростають вимоги до професійної підготовки майбутнього фахівця. На сьогоднішній день він повинен вміти:

- 1) швидко пристосовуватись до умов ринку;
- 2) аналітично мислити;
- 3) самостійно опрацьовувати нову інформацію;
- 4) орієнтуватися у потоках сучасної інформації та ефективно її використовувати;
- 5) вести діловодство;
- 6) якісно працювати з інформаційними технологіями;

Враховуючи вищезазначені вимоги, викладачі створюють всі необхідні умови для студентів. З метою формування необхідних компетенцій проводиться інтеграція навчальних дисциплін. Адже інтеграція – поєднання, взаємопроникнення. Це процес відновлення та поповнення будь яких елементів в одне ціле. Доцільне об'єднування та координація дій різних частин цілісної системи, таке пояснення надає наш тлумачний словник. [2, с.401] У нашому технікумі процес інтеграції розглядається з різних точок зору: формуються міжпредметні зв'язки з метою вдосконалення професійної спрямованості тої чи іншої навчальної дисципліни; складаються інтегровані програми зі спеціальних предметів, що вивчаються у технікумі та НУВГП; кращі студенти технікуму мають можливість вступу до університету на другий та третій курси навчання.

Викладати предмет «Іноземна мова за професійним спрямуванням» дуже складно, але цікаво. У технікум вступають студенти з різним рівнем знань та підготовки з предмету, і тому виникає багато проблем у процесі вивчення іноземної мови. Навчальний процес іноземної мови у технічному навчальному закладі побудований на використанні різноманітних методів, які базуються на сучасних інформаційних технологіях, з використанням інноваційних підходів до викладання, нових навчальних засобів, технічного оснащення, ефективних засобів контролю знань. При виборі інформації спочатку підбираються простіші тексти із невеликою кількістю аргументів, пізніше ускладнюються. Студенти отримують випереджуючі завдання для міні груп—самостійно підбирають тексти різного рівня складності, обговорюють проблему та роблять висновки. Викладачі технікуму застосовують інтерактивні методи навчання на заняттях, та різні етапи педагогічної діяльності. На організаційно-мотиваційному етапі занять використовуються такі інтерактивні дидактичні методи:

- 1) мозковий штурм;
- 2) ділові ігри «Кейс»(опис певної реальної ситуації) та «Мікрофон»(висловлювання по черзі) .

На діяльнісному етапі заняття викладачі іноземних мов нашого технікуму успішно впроваджують додаткові методи:

- 1) рольові та модельні ігри;
- 2) вправи типу «продовж речення»;
- 3) інтерв'ю (різновид бесіди, коли студент здобуває необхідну інформацію для подальшого виконання письмового завдання, отримуючи практику в аудію-

ванні, говорінні та письмі);

4) буквенний диктант (такий метод застосовується на початку заняття, коли студенти повинні відгадати зашифроване слово, розшифровуючи його по буквах; букви закодовані в питаннях, які можуть бути із попередніх тем; записуючи першу букву відповіді на одне пояснення, студенти розгадують закодоване слово);

5) відкладена загадка (передбачає таке завдання для студентів, на яке вони можуть дати відповідь після ознайомлення з новим матеріалом в кінці заняття);

б) «ажурна пилка» (такий метод кооперативного навчання надає можливість студентам працювати колективно, поєднуючи досвід кожного студента у кінцевий результат; він використовується для створення на занятті ситуації, яка дає змогу студентам працювати разом над засвоєнням великої кількості інформації за короткий проміжок часу при введенні нової теми);

Перш за все, щоб бути невід'ємною ланкою навчального процесу, викладачі повинні володіти знаннями суміжних дисциплін. Як вже було сказано, інтеграція знань у навчально-виховному процесі передбачає взаємопроникнення елементів теоретичної та практичної підготовки студентів. Викладачі іноземних мов активно взаємодіють з викладачами спеціальних дисциплін у творчому застосуванні професійних знань. Проводяться заняття за такими темами: «Автотранспортне підприємство», «Оперативне диспетчерське керівництво», «Транспортні документи», «Комерційні документи», «Експлуатація сучасного автомобіля», «Класифікація дорожніх знаків», «Основні підсистеми автомобіля». Тому постійно відбувається співпраця, яка побудована на координації таких суміжних дисциплін, як «Будова автомобіля», «Технічна експлуатація автомобіля», «Ремонт автомобілів і двигунів», «Автомобільні дороги», «Організація міжнародних перевезень», «Митно-брокерська діяльність», «Пасажирські та вантажні перевезення» з предметом «Іноземна мова за професійним спрямуванням». Знання і вміння мають структурно-логічний характер: спочатку вивчається дисципліна українською мовою, а вже потім розглядається на заняттях з іноземної мови. Таким результатом вдалого співробітництва став той факт, що на заняттях «Англійська мова за професійним спрямуванням», ми вивчаємо розділи тем «Автомобіль. Дороги. Вантаж», «Міжнародні транспортні документи», «Експлуатація сучасного автомобіля». Під час занять приділяється особлива увага формуванню термінологічної лексики та поповнення словникового запасу лексичних одиниць за професійним спрямуванням. Знання термінологічної лексики необхідно студентам для роботи у сфері спілкування зі своєї майбутньої спеціальності: для отримання інформації, для введення діалогічного мовлення. Знання та вміння здобуті на першому рівні освіти, в подальшому стають у пригоді при отриманні наступного рівня освіти студента.

Таким чином, ми проаналізували взаємодію забезпечення професійних знань спеціальних дисциплін та предмету «Іноземна мова за професійним спрямуванням». Саме в таких умовах посилюється взаємозв'язок загальної та професійної освіти, який і приводить до вдосконалення навчального процесу. Стає очевидним, що процес інтеграції спроможний вирішити певні проблеми у системі освіти. Інтеграція вимагає використання сучасних форм викладання, що дозволяє студентам ефективно сприймати навчальний матеріал.

В технікумі успішно використовується проектна система, що мотивує студентів до самостійного отримання знань. Метод проектів поєднує традиційний

підхід до викладання іноземної мови з інноваційними методами навчання. Мета проектної роботи:

- систематизація отриманих знань;
- практичне застосування знань ;
- набуття нових, глибших знань із певної проблеми; [3, с.122].

Як показує досвід, такий метод є цікавим видом роботи для студентів, які успішно реалізують свої проекти на заняттях за темами «Автомобіль моєї мрії» та «Пакет документів для водія міжнародних перевезень». Робота над вивченням тем за цією методикою є творчим та безперервним процесом, і безумовно спрямована на кінцевий результат – спілкування іноземною мовою, що є необхідним в умовах міжнародних зв'язків України. Адже, всім відомий той факт, що досконале володіння іноземною мовою є однією з ознак високої культури та освіченості людини. Метод проектів розвиває творчий підхід до виконання завдань різних видів: письма та усного мовлення. Використовуючи проектну методику на заняттях урізноманітнюються форми подачі нового матеріалу. Основне завдання проектної технології полягає у тому, щоб зацікавити студентів та викликати інтерес до інформаційного пошуку, самостійного отримання знань. Самоосвіта – найголовніша навичка висококваліфікованого спеціаліста. Значна частина навчального матеріалу вноситься на самостійне вивчення та слугує активатором творчого особистісного зростання студента. Самостійна робота формує у студентів навички швидкого і вправного користування словником, основами письмового перекладу, вміння точного і граматично-правильного перекладу тексту з іноземної мови на рідну. Тому при використанні завдань, які виносяться на самостійне опрацювання використовуємо такі форми роботи: робота над текстом з використанням двомовного словника, вивчення лексики за словником-мінімумом; виконання тренувальних вправ; читання тексту (оглядове, пошукове, ознайомлювальне та вивчальне). Комплекс вправ на заняттях будується таким чином, що вимагає від студентів індивідуальної відповіді, висловлення власних думок, розвиваючи у студентів комунікативні здібності. Спонукаючи студентів до розв'язання комунікативних завдань, застосовуються прийоми навчання, що дають можливість кожному студенту брати безпосередню участь у мовленнєвій діяльності як у колективно-груповій, так і в самостійних роботах.

Випускники нашого навчального закладу підготовлені до інтеграційних процесів в освіті, які базуються на системності, логічності, послідовності, доступності та науковості.

Найважливішим елементом освіти – це надання молодим людям знань, навичок і вмінь, які допоможуть їм успішно адаптуватись, працювати та й зрештою керувати таким складним світом, у якому ми живемо сьогодні, а такі навички включають критичне мислення, ефективну комунікацію, інформаційні технології, соціальну і громадянську самосвідомість. Процеси інтеграції в освіті на даний час активно діють і вони різноманітні, але безумовно мета одна – це досягнення якісної освіти. А результатом процесу навчання є творча, розвинена, здібна, духовна, комунікабельна та креативна особистість компетентного фахівця, з яскраво вираженою професійною спрямованістю. Здатність молоді людини володіти отриманими знаннями для забезпечення безболісного влиття у соціум, у надзвичайно мінливих соціально-економічних умовах – найвища нагорода для навчального закладу та викладачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про освіту» ст. 30.
2. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – К. : Ірпінь: ВТФ "Перун", 2004. – 1440 с.
3. Ворожейкіна О. М. 100 цікавих ідей для проведення уроку. –Х. : Вид.група Основа, 2012.-3-тє вид. – 255 с. – (Сер.: Золота педагогічна скарбниця).
4. Наволокова Н. П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. –Х. : Вид.група Основа, 2012. – 176 с. – (Сер.: Золота педагогічна скарбниця).
5. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх спеціальних навчальних закладах: Підручник. – К. : Ленвіт, 2002. – 328 с.
6. Овчиннікова Л. П. 11 уроків ділової англійської мови (Навчання комунікації дискусії, пошук, проект). – Х. : Вид. група Основа, 2004. – 144 с. – (Сер.: "Бібліотека журналу " Англійська мова та література" Вип. 10 (22)).
7. Полюга Л. М. Словник синонімів української мови. – К.: Довіра, 2007. – 47 с. – (Сер.: Золота педагогічна скарбниця).
8. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод.посібник. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
9. Проноза А., Проноза О. Таблиці як один зі способів викладу навчального матеріалу при вивченні іноземних мов у технікумах і коледжах // Іноземні мови в навчальних закладах, – Вип. 2. – 2010. – с. 94.
10. Рахманська С. Д. Практичний підхід до викладання іноземної мови. Посібник. – Тернопіль: " Астон" , 2003. – 100 с.
11. Хоменко М. П. Організація навчально-виховного процесу. Досвід роботи ВНЗ I-II рівнів акредитації частина III, 2004.
12. Шимацький А. Т. Інтеграція: школа – вуз – виробн. – ННВК // Нові технології навчання: Наук. – метод. зб. – К., 1992. – Вип. 7, с. 27-29.